

Malajziai muzsika magyarokkal

Tapsolni is megtanították a távol-keleti közönséget

Amikor Kőrös Csaba először hallott Kuala Lumpur újonnan alakuló zenekaráról, még nem is tudta pontosan, merre helyezkedik el ez a város. Amikor pedig úgy döntött, hogy feleségével, Kovács Idával együtt belevág ebbe a kalandba, el sem tudta képzelni, milyen állapotok fogadják majd őket ott, s vajon milyen együttest ismernek meg majd a földgömb másik oldalán. Az Állami Hangversenyzenekar csellistája, aki közel két évtizeden át játszott a budapesti együttesben, művészi és anyagi körülmények hatására úgy gondolta, váltania kell. Tizenegyezer kilométer utazás, tizenhárom órás repülőút végén aztán egy igazán lenyűgöző, modern városra és egy kiválóan működő, professzionális zenekarra lelt. Családjával együtt ma már igazán otthonosan érzik magukat a Távol-Keleten, s úgy döntöttek, egy ideig még malajziai muzsikuskok maradnak.

– Honnan lehetett tudni a Kuala Lumpur-i együttes, a Malajziai Philharmonic Orchestra próbajátékáról?

– Az egyik barátomtól hallottam először – talán 1997 novemberében – arról, hogy Malajziában születőben van egy új szimfonikus zenekar, s a világ különböző pontjain tartanak próbajátékokat. Kicsit később kiderült, hogy Budapesten is rendeznek meghallgatást. A háromfordulós próbajáték során összesen három-ezer-nyolcszáz ember játszott a zsűri előtt. Mindez 1998 nyarán zajlott a világ fővárosaiban, s az egyik utolsó meghallgatást tartották Magyarországon. A budapesti próbajáték idejére már nagyon sok pozíciót betöltöttek, nem volt hát könnyű dolgunk, mégis, tizenhárom magyar muzsikusknak – köztük nekünk is Idával –, sikerült bekerülnie az együttesbe. Nagyon szigorú, többlépcsős volt a rostálás, az első szűrést az önéletrajzok értékelésekor végezték, ezek alapján sokan már a meghallgatásra sem kaptak meghívót. A megadott címre ugyanis nemcsak a szakmai önéletrajzokat kellett elküldeni, hanem arról is írni kellett,

Kees Bakels,
művészeti vezető és első karmester

hogy a jelentkező milyen pozícióra pályázik az együttesben, mi érdeklí muzsikálás mellett, mi a hobbija. A kérdőív foglalkozott az ember felekezetével, családi állapotával is. Az egyéb ambíciókra is kíváncsiak voltak, én például a muzsikálás mellett nagyon szeretek-szeretnék tanítani, főzni-faragni, érdekel a számítógép, újabban a politika is egyre inkább.

– Mennyire volt nehéz a próbajáték anyaga?

– Ötven percnyi zenével kellett készülni, amely nagyon vegyes műsorból állt. Akadt közte olyan kompozíció is, amelyet akkor ismertem meg, pedig az ÁHZ-ban töltött időszak alatt igazán sok darab szerepelt a repertoárunkon.

– Nagyon sokat kellett gyakorolnia a próbajátéokra?

– Az Állami Hangversenyzenekarban töltött húsz esztendő alatt szerencsére azért állandóan edzésben voltam, hiszen rendszeresen gyakoroltam, számos szó-

Cheen See Ooi,
a zenekar másodkarmestere

lista-feladatomból akadt (zenekaron kívül), ennek ellenére erősen kellett készülni a meghallgatásra. A próbajáték során kizárólag a zenekar vezetősége ült a zsűriben: az együttes két karmestere, a menedzser, valamint a stúdióvezető, aki videóra vette a próbajátékot és hangfelvételt is készített valamennyi produkcióról. Miután meghallgatták a jelentkezőket, a viták eldöntéséhez használták fel ezeket a felvételeket.

– A próbajáték után megfordult a fejében, hogy brácsás feleségével együtt önök is a szerencsés kiválasztottak között lehetnek?

– Igazából nem hittünk benne, mindketten azt gondoltuk, veszíteni valónk nincs, ha teszünk egy próbát. Ám amikor elküdtük a jelentkezési lapot, végül is nem voltunk biztosak, hogy egyáltalán a meghallgatásra meghívunk bennünket. Abban pedig végképp nem reménykedtünk, hogy mindkettőnknek sikerül. Áprilisra aztán, nagy örömmel, már mindkettőnket beavaglottak az

új zenekarba. Volt persze bennünk némi aggodalom amiatt, hogy mi vár majd Malajziában bennünket. A szerződés azonban valóban nagyon átfogó, precíz, félreérthetetlen, egyértelmű, egyszerűen korrekt volt, s az is boldoggá tett minket, hogy kiküldték a teljes zenekar listáját, s velünk együtt tizenhárman voltunk az együttesben magyarok.

– *Milyen nemzetiségű muzsikuskok vannak még önök mellett a malajziai zenekarban?*

– A legtöbben az USA-ból érkeztek, tizenhatan, s utána következnek a magyar zenészek, aztán kanadaiak, angolok, s hat németet is találni a csapatban. Klasszikus értelemben nemzetközi a társaság, hiszen muzsikál az együttesben ausztrál, norvég, holland, japán, kínai (nagy meglepetésre kiválóak), szlovák, belga, francia, cseh, orosz, román, spanyol, osztrák és dán kolléga. Rendkívül izgalmas a zenekar szövete, szerkezete. S bár erős az amerikai létszám is, az európai kultúra a domináns, lévén európai a karmesterünk.

– *Mennyire összetartó a magyar csapat?*

– Nagyon, rendszeresen összejárunk, megvitatjuk a különböző ügyeket, szabadidőnk is együtt töltjük gyakran. Fantasztikus a társaság, nagyon jó a hangulat, ilyen közvetlen és összetartó csapattal eddig sehol – még itthon sem – találkoztam.

– *Miért érezték úgy, hogy a számos bizonytalansági tényező ellenére ebbe a történetbe bele kell vágniuk?*

– Sajnos, sosem tartoztam azok közé, akik már fiatalon tudják, hogyan tovább, s nagy tehetséggel, odaadással építik a karrierjüket, mozgolódnak a világban. Húsz évet töltöttem az ÁHZ-nál, s most jött el az az idő, amikor úgy éreztem, tovább kell lépni, ki kell próbálni magamat máshol.

– *Nem félt attól, hogy milyen lesz egy kezdő, éppen kialakuló, ezer nációból született együttesben muzsikálni?*

– Ettől is tartottam persze, valamilyen szinten, de a szigorú, háromlépcsős válogatási szisztéma meggyőzőtt arról, hogy valóban kiváló zenészeket és ugyanolyan

K. L. C. C., Kuala Lumpur City Center. A világ legmagasabb irodaháza. A tornyok közt lent található a koncertterem

kiváló embereket is igyekeznek összegyűjteni. Ezután persze azért az is kérdés volt, hogy hogyan fog szólni ez a zenekar. Az első próbán olyan feszült atmoszféra uralkodott, amit korábban csak néhányszor tapasztaltam. Mindannyian roppantul koncentráltunk, s már az elején egészen jól szólalt meg a zenekar.

– *Milyen műsorral lehet egy olyan országban a közönség elé lépni, ahol az európai kultúrának nincsenek hagyomá-*

nyai, s ahol ritkán lehetett eddig klasszikus komolyzenét hallani?

– Ebben a muszlim országban, ahol kínaiak, indiaiak és malájok élnek, valóban különleges programmal kellett bemutatkoznunk. A karmesterünk, Kees Bakels – aki amszterdami születésű, hegedűművészként kezdte pályafutását, és húsz esztendeje dirigál – nagy felkészültséggel, kemény, erős kézzel, hallatlan munkaszeretettel irányítja a zenekart. Óriási,

öt évre elegendő repertoárt állított össze. Nagyon izgalmas és modern az estek műsorfelépítése, hiszen mindig sok ismeretlen, régebbi és kortárs darab szerepel a programokban. Erős az új darabok gyakorlásra készítése – állandó jelleggel. Az első próbára már teljes anyag tudással érkezik a társaság. Vicces, hogy amióta eljöttünk, többet kell gyakorolnunk, mint előtte. Egyébként volt egy bevezető szезonunk is, amely alatt egy-órás koncerteket adtunk, hogy némileg ismerkedjen ezzel a műfajjal is a közönség. Tapsolni is meg kellett tanítanunk őket, hiszen nem tudták, mikor, hogyan kell ily módon kinyilvánítani a tetszésüket. Szerencsére a malajziai publikum nagyon nyitott, érdeklődő, hamar megkedvelték a klasszikus muzsikát. Érdekes, hogy számos, Európában slágerzenének számító darab itt csak udvarias tetszést vált ki, s Glazunov, Martucci, Kalinyikov, Ives, Vaughan Williams, Takemitsu, Nielsen, Wiren, Pfitzner, Glass, Kodály, Bartók, Bruckner, Sztravinszkij vagy Sosztakovics kompozíciói pedig hatalmas sikert aratnak, akár csak a kortárs művek. A 2000/2001-es szezonunk bérleteiért hosszú sorokban vártak az emberek, pedig elég drágák a jegyek, bár nem érik el az európai csúcspot, hiszen átszámítva egy belépő ára körülbelül 4000–19000 forint között van, ami az itteni átlagfizetésnek huszonötöde, illetve egyötöde.

– *Semmit nem tudtak előzőleg Malajziáról. Mi várta önöket?*

– Egy döbbenetesen modern világváros, felhőkarcolókkal, amely agglomerációival együtt nagyobb, mint Budapest. Kuala Lumpur nagyon kicsi, egy kerületnyi csupán, ami a térképen jól körvonalazott. Minden más csatolt agglomerációs övezet. Lenyűgöző a koncerttermünk, amely egy ikertorony tővében, a földszinten, a Twin Tower aljában helyezkedik el. A hely alakítható, s körülbelül nyolcszázan férnek el benne. Impozáns és csak a miénk, hiszen ott dolgozunk, ahol a koncertek is vannak. Roppant modern és kifejezetten jó az akusztikája, bármivé alakítható. Kimondottan zenekari hangzásra állították be fél éves munkával angliai szakemberek. Kiváló feltételek között tudunk dolgozni, hiszen mindenkinek fantasztikus gyakorlási lehetőségei vannak. Külön fürdőszobá-

val, mosdóval felszerelt hangtompított próbaszobák állnak rendelkezésünkre. A zenekari munka mellett lehetőség van a kamarazenélésre is. Évente nyolc-tíz ilyen jellegű koncerttel léphetünk pódiumra a nagyteremben. Mi az első pillanattól kezdve élünk is ezzel, hiszen mindenki azzal a programmal szerepelhet, amihez kedve van. Ez unicum a világban. Ezt elbírálja egy választott csoport, és kijelöli a koncerteket. Csodás kamarálmények ezek, ellenszolgáltatás nélkül.

– *Milyen a próbarend, milyen gyakran adnak koncertet?*

– Több mint 110 koncerten léptünk dobogóra az elmúlt évadban. A nagyzenekari hangversenyek péntek-szombat este, 20.30-tól, és vasárnap délután 3 órától várják a közönséget, s a szerdák a kamarazenei koncertek napjai általában kéthetente. Viszonylagos rendszerességgel Family Fundayt is rendeznek, (szórakoztató-oktató délutáni családi koncerteket), amelyek rövidített változatai az esti programoknak, vagy önállóak. A koncertekről gyakran készül hang- és tévéfelvétel is. Naponta két próbát tartunk, 10-től 17 óráig dolgozunk, s van közte egy egyórás ebédszünetünk is. Szinte percre pontosan kezdődik és fejeződik be a munka. Szerintem egyébként ez a világ talán legfegyelmesebb zenekara. Hihetetlenül inspiráló, ez a munka töretlenül halad előre. A karmesterünk megszállott módon, mániákus aprólékos-sággal dolgozza ki a darabokat, és már az első próbára is felkészülten érkezik. Van egy nő dirigensünk is, Bakels tanítványa, Chean See Ooi, aki szintén dolgozik az együttesel. Itt már hetekkel előbb megérkeznek az adott zenekari anyagok, bármikor, bárminek a gyakorlására van lehetőség. Ezeket a kottákat mindig megveszik, nem bérlik, így a kottatárunk rohamos gyorsasággal bővül. Malajzián belül több helyen is turnéztunk már, emellett Szingapúrban egy háromnapos vendégszereplésen vettünk részt, de most voltunk éppen Japánban és Koreában is. A vendégművészeinkről pedig elég annyit mondanom, hogy élmény minden koncert. (Bár a karmesterekkel volna ilyen szerencsénk.) Koncertezett már az együttesel Rosztropovics (cselló), Leonidas Kavakos (hegedű), Andreas Sholl (kontratenor), Alexander Meinikov (zongora), Elisabeth Bishop (mezzo) is.

– *Mennyiben változott, alakult az együttes összetétele?*

– Kicsérélődött egy része, mert az első szerződések lejártával minden negyedik embert elküldtek, s volt, aki maga döntött úgy, más együttest keres. Jelenleg évenként előfordulnak üresedések, amelyekre nemzetközi próbajátékokat hirdetnek az interneten. Videofelvételt kell küldeni, s a megfelelő muzsikust meghívják próbaidőre.

– *Malajziában sokkal nagyobb a páratartalom, mint nálunk. Úgy hallom, 80-90% általában. Hogyan viselik ezt a mesterhangszereket?*

– Emiatt mi is aggódtunk egy kicsit, de szerencsére Malajziában mindenütt kötelező a légkondicionáló, s az ember a páratartalmat úgy állítja be a lakásában és a próbateremben, hogy az megfelelő legyen.

– *Milyen az utánpótlás, vannak-e növendékek?*

– Nagyon lényeges a malajziai utánpótlás felnevelése, amelyben nekünk is fontos szerep jut. Az ilyen irányú kötelezettségeinket a szerződésünkben is rögzítették. S bár nincsen túl sok klasszikus zene iránt érdeklődő malajziai fiatal, azért most is van két növendékem, akivel rendszeresen foglalkozom. Malajziában egyébként megbecsült hivatás muzsikusként lenni, hiszen itt megismernek, megszólítanak az utcán. Kissé szokatlan, de érdekes, jó érzés.

– *Jó Kuala Lumpurban élni, maradnak még egy ideig?*

– Igen, ugyanis nagyon kellemesek a mindennapok, kiegyensúlyozott és biztonságos az élet. Talán a három nagy vallásnak köszönhetően itt tanultuk meg értékelni a különbözőség fontosságát. A feleségem is jól érzi itt magát, és a lányunk is, aki nemzetközi iskolába jár. Mi már először is két évre szóló szerződést kaptunk, s akár csak minden magyarét, a miénket is meghosszabbították. Úgyhogy egyelőre maradunk az MPO, azaz a Malajziai Philharmonic Orchestra tagjai.

R. Zs.